

Vipengele Kumi Vya ukweli Unapaswa Kujua Kuhusu Toba

Yohana aliihubiri. Yesu aliihubiri. Mitume na waevanjilisti waliihubiri. Ni nini? Toba! Ni moja ya mafundisho za kimsingi ya imani ya kweli ya Kikristo – na yule asiye mwangalifu katika ukristo wa kibiblia anaweza kuipuuza. Hizi ndizo kweli unazopaswa kujua kuhusu somo hili la muhimu.

“Tubuni,” Petro alishauri, “mkabatizwe kila mmoja kwa jina lake Yesu Kristo, mpate ondoleo la dhambi zenu; nanyi mtapokea kipawa cha Roho Mtakatifu” (Matendo 2:38). Maneno haya yaliyoongozwa kiroho yalisemwa Siku ya Pentekoste, siku takatifu ya kila mwaka ambayo ilikuwa “siku ya kuzaliwa” kwa kanisa la Agano Jipya kunaonyesha kwamba *toba* ni sharti la kwanza la kupokea Roho Mtakatifu. “Tubuni” ilikuwa amri ya kwanza iliyotolewa kanisa “lilipozaliwa,” neno la kwanza linalotumiwa kujibu swali la muhimu sana. “Tutendeje, ndugu zetu?” (2:37).

Mwandishi wa kitabu cha Waebrania anaweka “toba kwa kazi zisizo na uhai” (Waebrania 6:1) mwanzoni mwa orodha ya “mafundisho sita ya kwanza ya maneno ya Mungu” (5:12). Toba ni sehemu ya “msingi” (6:1) ya imani ya kweli ya Kikristo, kwa hivyo ni muhimu sana badala kupitiwa au kupuuzwa kwa kiwango chochote.

Umuhimu wa fundisho hili la muhimu unasisitizwa na kweli kwamba masimulizi ya Agano Jipya hutaja toba kwa muhtasari zao wa mahubiri ya Yohana Mbatizaji (Mathayo 3:2), Yesu Kristo (Mathayo 4:7), na mtume Paulo (Matendo 20:21). Hii haifai kushangaza kwa maana Yesu, aliwaamuru wafuasi wake “kuwafanya mataifa yote kuwa wanafunzi” (Mathayo 28:19), alisema kwamba “toba na ondoleo la dhambi inapaswa kuhubiriwa kwa mataifa yote, kuanza tangu Yerusalemu” (Luka 24:47).

Ufahamu sahihi wa toba ni muhimu kabisa kwa Ukristo wa kibiblia. Mgombea wa ubatizo wa Kikristo lazima ajue kile toba kinamaanisha, kwa nini anafanya toba, na jinsi ya kutofautisha kati ya toba halisi na bandia. Anapaswa pia kuwa na ufahamu kamili wa jinsi toba inavyohusiana na huzuni ya Kimungu, neema ya Mungu, na imani ya kuokoa.

Paulo anatarifu kwamba “zamani zile za ujinga [wa zamani] Mungu alijifanya kama hazioni; bali sasa anawaagiza watu wote wa kila mahali watubu” (Matendo 17:30). Toba, basi, ni somo unaostahili kusomwa kwa uangalifu. Ushauri wa kutubu ni kwa wanadamu wote wa jamii zote na mataifa, na ni sehemu muhimu ya habari njema ya Ufalme wa Mungu. Kama Msomi wa Agano Jipya David A. deSilva, Ph.D., anavyosema kwa usahihi, “Toba ni njia iliyowekwa na Mungu za kukarabati uhusiano kati ya Mungu na wanadamu...” (*Dictionary of the Later New*

Testament & Its Development, p. 1011). Ni tumaini letu kwamba kijitabu hiki kitasaidia watu wengi kuelewa vizuri “njia hii iliyowekwa rasmi na Mungu wa maridhiano, na kuyatumia maishani mwao.

Ukweli kumi zifuatazo, zikisomwa kwa uangalifu, utampa msomaji msingi mzuri wa maarifa juu ya somo hili la umuhimu.

UKWELI #1: TOBA NI UBADILISHAJI WA MAWAZO NA MIENENDO.

Toba inamaanisha *kubadilika*, au “kubadilisha mawazo.” W.E. Vine anasema, “Katika Agano Jipya somo la [toba] hasa inahusu toba kutoka kwa dhambi, na mabadiliko haya ya mawazo inajumuisha kugeuka kutoka kwa dhambi na kumgeukia Mungu” (*An Expository Dictionary of New Testament Words*, p. 953). Mabadiliko haya ya mawazo ni mabadiliko ya mienendo na mtazamo wa kiakili, zinazosababisha mabadiliko katika mienendo. Inamaanisha kugeuka *kutoka* kwa njia ya maisha iliyo kinyume ya sheria ya Mungu, na kugeukia njia ya maisha inayofafanuliwa na sheria ya Mungu, ambayo inajumuisha Amri Kumi, amri zingine, kanuni, na hukumu vile vile. Toba inamaanisha mtu kusalimisha maisha yake – nafsi yake, mawazo na mwili – kwa mapenzi ya Mungu kama ilivyoonyeshwa katika Neno Lake lililofunuliwa.

Sehemu asi na nzuri za toba

Kwa ubaya, toba inamaanisha kugeuka kutoka kwa dhambi, ambayo inafafanuliwa katika Yohana wa kwanza 3:4 kama “uasi wa sheria.” Katika upande mzuri, toba inamaanisha kugeukia *haki* kupitia maisha ya imani na utiifu iliyo kinyume cha dhambi na kutotii. Amri nyingi za sheria ya Mungu ni hasi (zinaanza na “Usifanye hiki ama kile...”), lakini kila mmoja una upande mzuri pia. Amri inayokataza kuabudu miungu ya uwongo inamaanisha “Mwabudu Mungu wa kweli.” Amri dhidi ya ibada ya sanamu inamaanisha “Mwabudu Mungu kwa roho na kweli.” Amri inayokataza kuchukua ya Mungu jina bure inamaanisha “Kumsifu na kuleta utukufu kwa jina lake kupitia mfano wako mzuri.” Amri dhidi ya mauaji inamaanisha “Utathamini zawadi ya uzima.” Na inaendelea.

Toba inajumuisha kuondoa shughuli za dhambi zilizoelzewe kwenye Amri, na kupitisha mitizamo na mienendo njema ya upande mzuri wa sheria ya Mungu.

Matunda ya toba

Toba huanza kwa mabadiliko ya mawazo na kusababisha mabadiliko ya mienendo. Katika Matendo 3:19, Petro anawasihi wasikilizaji wake “Tubuni... na mkabadilishwe!” Mgeukie Mungu kwa kukubali masharti na vipaji vyake, na kisha ufuate kwa matendo.

Wakati wanafiki wengine walifika Mto Yordani ambapo Yohana alikuwa akibatiza. Yohana aliwapa changamoto wa kuonyesha uthibitisho wa toba yao: “Basi zaeni matunda yapasayo

toba,” Mbatizaji alisema, na kuongeza kwamba” kila mti usiozaa matunda mazuri hukatwa na kutupwa motoni” (Mathayo 3:8, 10).

Simulizi la Luka linajumuisha mifano ya matunda ya toba: “Basi makutano wakamwuliza [Yohana] wakisema, ‘Tufanye nini basi?’ Akawajibu akawaambia, ‘Mwenye kanzu mbili na ampe asiye na kanzu; na mwenye vyakula afanye vivyo hivyo.’ Watoza ushuru nao wakaja kubatizwa, wakamwuliza, ‘Mwalimu, tutafanye nini sisi?’ Akawaambia, ‘Msitoe kitu zaidi kuliko mliyvoamriwa.’ Askari nao wakamwuliza, wakisema, ‘Sisi nasi tufanye nini?’ Akawaambia, ‘Msidhulumu mtu wala msishitaki kwa uwongo; tena mtoshewe na mshahara wenu” (Luka 3:10-14).

Yohana, ambaye huduma yake ililenga toba, na ambaye Ubatizo wake uliitwa “ubatizo wa toba” (Matendo ya Mitume 19:4), alijua kuwa wale waliotubu kweli watathibitisha toba yao kwa matendo yao. Toba ni mabadiliko, sio mabadiliko ya mawazo tu, lakini mabadiliko ya mienendo vile vile.

Ufahamu wa Paulo juu ya toba ulikuwa sawa na ule wa Yohana. Akikumbuka alivyobadilika mbele ya Mfalme Agripa, Paulo alielezea jinsi “alivyohubiri kwanza kwa wale walioko Damaske na Yerusalemu, na katika nchi yote ya Uyahudi, na watu wa Mataifa, kwamba watubu na kumwelekea Mungu *wakiyatenda matendo yanayopatana na kutubu kwao*” (Matendo 26:20). Kama Yohana, Paulo alijua kwamba hali ya *ndani* ya toba, ikiwa imewekwa kwa mizizi halisi na kulelewa vilivyo ingekuwa kujielezea kupitia kazi za *nje*.

"Toba" isiyozaa matunda

Tena maandiko huiweka iwe wazi kuwa ubora wa ndani wa toba hutoa “matendo yanayopatana na toba,” au mabadiliko wa mienendo. Mtu anapokiri toba lakini hana mabadiliko ya mienendo – hana “matunda ya kuendelea na toba” – basi kuna uwezekano moja kwa aina mbili: labda toba ya mtu huyo “ilipotoshwa” na mambo ya maisha haya au hali isiyotarajiwa (angalia Mathayo 13:1-9, 18-23), au haikuwepo.

Ubora wa ndani na wa nje

Ubora wa ndani na wa nje wa toba zimeunganishwa sana kana kwamba haziwezi kutenganishwa. Sayansi ya mienendo inatuarifu kwamba vile mitazamo yetu hushawishi matendo yetu, matendo yetu yanaathiri mitazamo yetu. Kwa maneno mengine, ubora wa ndani tunayoita toba (“mitazamo”) unaathiri jinsi tunavyoenenda. Inatuhamasisha kutii amri za Mungu na kukubali vipaji vyake kwa wokovu. Vivyo hivyo, inaweka Maagizo ya Mungu kuathiri mitazamo yetu; inahimiza hali ya kiakili, au “mienendo” tunayotambua kama toba.

UKWELI #2: WITO WA TOBA IMO MOYONI MWA UJUMBE WA UFALME.

Kama ilivyosemwa hapo awali, Yohana Mbatizaji, aliyechaguliwa Kimungu kwa ujio wa kwanza wa Kristo alikuja akihubiri ujumbe wa toba: “Tubuni,” alihimiza, “kwa maana ufalme wa mbinguni umekaribia” (Mathayo 3:2). Yesu, pia, alihubiri toba: “Tokea wakati huo Yesu alianza kuhubiri na kusema, ‘Tubuni, kwa maana ufalme wa mbinguni umekaribia’” (Mathayo 4:17). Mtume Paulo alikwenda kwa Wayahudi na Wayunani “akihubiri ufalme wa Mungu, ‘ujumbe wa toba’ kwa Mungu na imani kwa Bwana wetu Yesu Kristo” (Matendo 20:21, 25).

Ona jinsi katika kila kisa wito wa toba umeunganishwa na ujumbe ya Ufalme wa Mungu. Kumbuka kwamba taarifa hizo hapo juu ni *muhtasari* wa mambo ambayo Yohana, Yesu, na Paulo walihubiri. Hii inaifunua zaidi. Inatuambia kuwa wito wa toba uko moyoni na ni msingi wa ujumbe wa Ufalme.

Yesu aligusia masomo mengi muhimu katika “Mahubiri Yake Mlimani” yaliyo maarufu na alionyesha ukweli kuhusu Ufalme wa Mungu kupitia mifano mingi. Walakini, kwa kupendeza, Mathayo inatoa muhtasari wa huduma ya Yesu ya kuhubiri kwa mstari mmoja: “Tubuni, kwa maana ufalme wa mbinguni umekaribia.” Kwa kweli, yote ambayo Yesu alifundisha yanahusiana na toba na Ufalme kwa njia moja au nyingine.

Toba na warithi wa Ufalme

Katika Mahubiri ya Mlimani, Yesu anafafanua mienendo ya warithi wa Ufalme: Hawajipi kwa hasira, ujeuri, au kiburi; wanaomboleza ukosefu wa haki wa kijamii; wanatamani usawa na haki; wana huruma; hawachagui uzinzi na upotovu; na wako tayari kuvumilia magumu ya kila aina badala ya kukubali wanachojua kuwa ni sawa (ona Mathayo 5:1-12). Warithi wa Ufalme wanaitwa kupata sifa hizi, lakini kupata sifa kama hizo haiwezekani kwa wasio na uwezo. Toba huhitajika.

Mahubiri yote ya Mlimani yanahusu swali la kile mtu anapaswa kufanya ili aweze kuingia katika Ufalme wa Mungu. Inatoa muhtasari wa mabadiliko ya kiakili na mienendo ambazo warithi wa Ufalme wanahitajika kufanya: Wanashikilia sheria ya Mungu kwa heshima kubwa (5:17-20); wanatambua kuwa matendo ya dhambi kama vile mauaji na uzinzi huanza moyoni na wakati mwingine huhitaji hatua kali za uzuiaji (5:21-30); wanaheshimu taasisi iliyowekwa na Mungu kama ndoa (5:31-32); wanathamini sana ukweli (5:33-37); siku zote wako tayari kuweka kando malalamiko na kubeba mizigo zaidi ili kugeuza uhusiano mbaya kuwa nzuri (5:38-48). Wanachunguza kwa undani nia zao na vipaumbele wakitazama mawazo na matendo zao na “kutafuta kwanza ufalme wa Mungu na haki yake...” (6:33).

Mienendo kama hizi hazionekani sana katika ulimwengu wa leo. Ni matunda ya kujitolea kwa nguvu inayojulikana kama *toba*.

Mithali za Ufalme

Mithali mingi za Yesu kuhusu “Ufalme” (mithali yanayoonyesha Ufalme wa Mungu kupitia shughuli au hali fulani ya kawaida; “Ufalme wa mbinguni ni kama...”) huzingatia umuhimu na asili halisi ya toba.

Katika mfano wa ngano na magugu (Mathayo 13:24-30), Ufalme wa mbinguni umefanana na “mtu aliyepanda mbegu njema katika konde lake.” Hadithi inahusisha mtu aliyepanda ngano kwa shamba, na adui aliyekuja usiku akapanda magugu kati ya ngano. Wakati nafaka iliongezeka na kutoa mazao, iligundulika kuwa magugu yalichanganywa na ngano. Mmiliki wa mazao aliwaamuru watumishi wake waache ngano na magugu kukua pamoja hadi wakati wa mavuno, wakati ambao ngano itakusanywa ghalani na magugu yatachomwa.

Yesu anafasiri mfano huu:

Azipandaye zile mbegu ni Mwana wa Adamu; lile konde ni ulimwengu; zile mbegu njema ni wana wa ufalme; na yale magugu ni wana wa yule mwovu; Yule adui aliyepanda ni Ibilisi; mavuno ni mwisho wa dunia, na wavunao ni malaika. Basi, kama vile magugu yakusanywavyo na kuchomwa motoni, ndivyo itakavyokuwa katika mwisho wa dunia. Mwana wa Adamu atawatuma malaika zake, nao watakusanya kutoka katika ufalme wake machukizo yote, na hao watendao maasi, na kuwatatupa katika tanuru ya moto, ndiko kutakuwako kilio na kusaga meno. Ndipo wenye haki watakapong'aa kama jua katika ufalme wa Baba yao. Mwenye masikio, na asikie, (Mathayo 13:36-43).

“Magugu” ni wale ambao “hukosea” na “hufanya uasi wa sheria.” Uasi wa sheria unamaanisha “Bila ya sheria.” Magugu yanatupilia mbali sheria ya Mungu. Wanaonyesha roho iliyo kinyume cha toba. Kwa upande mwingine, “ngano” inawakilisha “wenye haki.” Mtunza Zaburi anasema, “maana maagizo yako yote ni haki” (Zaburi 119:172). Wenye haki ni wale wanaotii amri za Mungu. Ni wale waliogeuka kutoka kwa dhambi hadi kwa utiifu. Kama “mbegu njema” izalishayo mazao mazuri, wanazalisha “kazi zinazofaa kwa toba.”

Katika mfano wa mtumwa asiyesamehe (Mathayo 18: 21-27), ufalme wa Mungu inalinganishwa na “mfalme mmoja aliyetaka kufanya hesabu na watumwa wake” (mstari 23). Mtumwa mmoja, hakuweza kulipa deni lake, alimwomba mfalme rehema, na mfalme akajibu kwa kumsamehe mtu huyo deni lake. Mtumwa huyo akatoka nje na akakataa kupanua huruma sawa kwa mtu ambaye alikuwa na deni lake. Mwishowe, mtumwa asiyesamehea alikabidhiwa kwa watesaji “hadi atakapolipa yote aliyodaiwa” (mstari 34). Somo la msingi kwetu linaonekana katika aya ya 35: “Ndivyo na Baba yangu wa mbinguni atakavyowatenda ninyi, msiposomehe kwa mioyo yenu kila mtu ndugu yake.” Lakini pia kuna somo hapa kuhusu asili ya toba ya kweli. Toba ya kweli sio ya kujihurumia kibinafsi tu; ni mabadiliko ya akili na mabadiliko ya mienendo. Inajumuisha kutambua kwamba wapokeaji wa rehema wana jukumu la kuwa na rehema.

Wakati mtu anatubu kweli kwa makosa yake ya zamani dhidi ya Mungu, na kujitoa mwenyewe kwa rehema ya Mungu, akitegemea kabisa huruma yake na kukubali vipaji vyake vya wokovu, basi mtu huyo anaweza kujua moyoni mwake kwamba dhambi zake zimesamehewa. Ikiwa toba yake ni halisi – *kutoka moyoni* – na sio kujihurumia kibinafsi tu, basi atasukumwa (lakini sio kulazimishwa) kupanua kwa wengine rehema ile ile aliyopokea. Hivo ndivyo toba ya kweli hufanya.

Vielelezo vingine vya Ufalme vile vile huonyesha sehemu kuu za toba. Mithali ya sikukuu ya harusi (Mathayo 22:1-14), kwa mfano, inasisitiza umuhimu wa kujibu mwaliko wa Mungu na kukubali vipaji vyake vya wokovu. Mithali ya talanta (Mathayo 25:14-30) inahimiza bidii na uaminifu katika kutekeleza majukumu ambayo Mungu ametupa. Hizi ndizo vitendo na sifa za moyo wa kutubu, na hadithi zinazosisitiza vitendo hivi na sifa ni “mithali ya Ufalme” kwa sababu hakuna mtu atakayeingia katika Ufalme bila moyo uliowekwa kwa mapenzi ya Mungu kama ilivyoonyeshwa katika amri zake.

Ni rahisi kuona kwanini ujumbe wa Yesu umetolewa kwa muhtasari mmoja: “Tubuni, kwa maana Ufalme Mungu umekaribia!” Habari njema ya Ufalme ni ujumbe wa toba.

UKWELI #3: UJUMBE WA TOBA NI MUHIMU KWA UTUME MKUU.

Kwa kuwa ujumbe ambao Yesu anaamuru wafuasi wake wahubiri ulimwenguni ndio ujumbe aliloleta, ukweli huu unahusiana sana na ule uliopita. “Utume mkuu” Kristo aliwaachia wanafunzi wake inawekwa kwa muhtasari katika Mathayo 28:18-20:

Yesu akaja kwao, akasema nao [wale wanafunzi kumi na moja, aya 16], akawaambia, “Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani. Basi enendeni mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba na Mwana, na Roho Mtakatifu, na kuwafundisha kuyashika yote nilyowaamuru ninyi, na tazama, mimi nipo pamoja nanyi siku zote, hata ukamilifu wa dahari.”

Mwana (Yesu) ana “mamlaka yote ... mbinguni na duniani.” Alipata mamlaka Yake kutoka kwa Baba yake, na anatomia mamlaka Yake duniani kupitia huduma za wanafunzi waliojazwa na Roho (haswa hii ndio sababu Yesu anataja “Baba ... Mwana ... na Roho Mtakatifu” hapa). Katika maneno mengine, ingawa Yesu hayupo katika mwili, kazi Zake zinaendelea kupitia wanafunzi Wake. Yuko kiroho pamoja nao; na kupitia kwao, anaendelea kutoa wito wa toba kwa maandalizi ya Ufalme wa Mungu.

Yesu anasema “kwamba toba na ondoleo la dhambi zapaswa kuhubiriwa kwa jina lake kwa mataifa yote, kuanzia tangu Yerusalemu” (Luka 24:47). Ujumbe wa “toba na ondoleo la dhambi” ilianza kutangazwa huko Yerusalemu siku ya Pentekoste, wakati Petro alihubiri ujumbe wenye nguvu kuonyesha kwamba Yesu ndiye Masihi aliyeahidiwa, na kuhitimisha kuwa, “Tubuni mkabatizwe kila mmoja kwa jina lake Yesu Kristo, mpate ondoleo la dhambi zenu; nanyi mtapokea kipawa cha Roho Mtakatifu” (Matendo 2:38).

UKWELI #4: MUNGU AAMURU TOBA.

Wengine “hyper-Calvinists” wanaonekana kuaamini kwamba wokovu ni suala la mapenzi ya Mungu tu, iliyo kando kabisa na uhuru wa wanadamu wa kuchagua. Mkazo mzito umewekwa kwa kuona mwisho wetu mwanzo, uchaguzi usio na masharti, na neema isiyozuilika. Ushirikiano wa kibinadamu – pamoja na toba na utiifu – katika mchakato wa wokovu unachukuliwa kuwa wito wa hali ya kawaida, hatua ya neema ya Kimungu pekee yake. Hii inamaanisha kuwa wokovu ambao Mungu hutoa sio, kwa maana ya kweli ya neno, “toleo.” Ingawa anaamuru wote kutubu, na kuadhibu wale ambao hawawezi na hatimaye kuwatupa katika ziwa la moto, ni wale tu waliochaguliwa kwa neema ya Mungu watatubu – ni wao tu wanaweza kutubu – na sio jambo la uchaguzi wa uhuru. Wale wanaotubu huchagua toba kwa sababu hawawezi kupinga neema ya kiungu.

Soteriolojia kama hii hupunguza amri ya Mungu ya kutubu kwa maneno mengi matupu. Je! “Amri” ni nini ikiwa hakuna chaguo la kutii au kutotii? Je! Tunapaswa kudhani kuwa Amri ya Mungu ya kutubu haina chaguo?

Katika “Ukweli #5” hapo chini tutaona kwamba toba kwa kweli ni zawadi ya Mungu, lakini hii haimaanishi kuwa toleo la wokovu halihusishi chaguo halisi na uamuzi wa kweli.

Amri ya kiulimwengu

Mtume Paulo, alikasirishwa na sanamu alizoziona huko Athene, akaarifu wanafalsafa wa Areopagasi kwamba “basi zamani zile za ujinga Mungu alijifanya kama hazioni, bali sasa [kupitia kuhubiri injili] anawaagiza watu wote wa kila mahali watubu” (Matendo 17:30). Uwajibikaji ambao Mungu anamshikilia mtu ni kwa usawa wa ufahamu wake wa ukweli. Mungu alikuwa “amepuuza,” tamaduni mingi za jadi za waabudu masanamu kwa sababu ya udanganyifu ulioenea, ujinga, na ushirikina. Lakini *sasa* – habari njema ya Yesu Kristo na Ufalme wake inatangazwa, na nuru ya ukweli inapenya giza la ulimwengu huu wa kisasa kupitia mahubiri ya habari njema – Mungu anaamuru “watu wote kila mahali” wamgeukie kwa toba! Wito wa toba hauzuiliwi kwa kabila moja au taifa; ni kwa kila mtu (“watu wote kila mahali”).

Kwa kweli, bado kuna uboreshaji mwingi wa udanganyifu na ushirikina ulimwenguni. Hiyo haimaanishi kwamba Mungu hawaiti tena watu kwa toba; inamaanisha kwamba kanisa bado ina kazi mingi ya kufanya. Amri ya Mungu ya kutubu inahusiana na jinsi kanisa hufanya kazi yake. Mahubiri ya Neno ni kweli jinsi Mungu anawaamuru watu wote katika toba.

Chaguo halisi!

Usifanye makosa, amri ya Mungu ya kutubu inatarajia mwito. Wale walio na masikio wa kusikia amri wako na *chaguo* mbele yao: Wanaweza kumtii Mungu kwa kutubu dhambi zao na kukubali vipaji vyake na masharti, au wanaweza kukataa kumtii na kuendelea kuishi maisha kwa njia

wanavyotaka, kwa hivyo *wanapinga* neema ile ile iliyowaletea nafasi ya wokovu katika fursa ya kwanza.

Ndio, neema inaweza kupingwa na kukataliwa! Chaguo ambalo Mungu huweka mbele yetu ni kweli kama ile aliyoiweka mbele ya wana wa Israeli alipowaamuru kutii sheria yake na kuwaonya juu ya matokeo ya kuvunja agano: “Nazishuhudiza mbingu na nchi juu yenu hivi leo, kuwa nimekuwekea mbele yako uzima na mauti, baraka na laana; basi chagua uzima ili uwe hai wewe na uzao wako” (Kumbukumbu la Torati 30:19).

Leo, ikiwa unasikia wito wa Mungu wa toba, una chaguo sawa mbele yako. Chagua uzima!

UKWELI #5: TOBA NI ZAWADI YA MUNGU.

Hii sio upinzani. Mungu anaamuru toba; walakini toba ni *zawadi* ya Mungu. Kama “zawadi” *inalazimishwa* kwa mtu, sio zawadi hata kidogo! Vivyo hivyo ni kweli kwa zawadi ya toba. Mungu hamlazimishi mtu kutubu; Yeye hufanya *fursa* hiyo ya toba kuwepo. Hii ndio maana toba kama zawadi inapaswa kueleweka.

Mungu alimtukuza Yesu “kwa mkono wake wa kuume, awe mkuu na mwokozi, awape Waisraeli *toba* na msamaha wa dhambi” (Matendo 5:31). Wakati wakristo wengine wa Kiyahudi walishuhudia kubadilika kwa Kornelio na nyumba yake, “walimtukuza Mungu, wakisema, ‘Basi Mungu amewajalia hata mataifa nao *toba* liletalo uzima’” (Matendo 11:18). Paulo anatumaini kwamba, kupitia juhudi ya Timotheo katika kuwarekebisha wakosaji wengine, “ili kama ikiwezekana Mungu awape kutubu na kuijua kweli” (2 Timotheo 2:25).

Lakini mchakato hufanyaje? Kwa njia gani Mungu “awape toba”? Mungu, kupitia Roho wake, humwongoza mtu katika utambuzi wa dhambi na haki, na hivyo kumfanya “kusikia” amri ya kutubu. Yesu aliahidi kwamba, baada ya kuondoka Kwake, Roho Mtakatifu atakuja na “atauhakikisha ulimwengu kwa habari ya dhambi, na haki, na hukumu. Kwa habari ya dhambi, kwa sababu hawaniamini mimi; kwa habari ya haki, kwa sababu mimi naenda zangu kwa Baba wala na hamnioni tena; kwa habari ya hukumu, kwa sababu yule mkuu wa ulimwengu huu amekwisha kuhukumiwa” (Yohana 16:8-11). Roho anahukumu ulimwengu wa dhambi na haki kupitia mahubiri ya kanisa wa habari njema.

Mara nyingi Mungu hutumia hali za maisha ya kila siku ili atupatie zawadi ya toba. Zawadi hiyo inaweza kuja kupitia mfano mzuri wa Kikristo wa jirani, au kutoka kwa kusoma kijitabu juu ya mada ya kufurahisha ya kibibilia, au kutoka kwa kutazama kipindi cha “*Armor of God*” kwenye televisheni, au kutoka kwa safu ya matukio iliyochukua wiki nyingi au miezi, au hata miaka. Matukio ya kutisha katika habari, kama vile shambulio la kigaidi la Septemba 11, 2001, inaweza kuwa kichocheo kinachoweza mtu kupokea zawadi ya Mungu wa toba. Kwa upande mwingine, hafla nzuri, kama vile watu wanaokuja pamoja kusaidia kupunguza mateso ya wengine, inaweza kuwa na athari ya kuamka ambayo Mungu anaweza kutoa zawadi hiyo ya

toba. Mungu anaweza na anatumia matukio ya maisha – ya kawaida na ya kushangaza – kuamsha watu kwa hitaji lao la toba.

UKWELI #6: TOBA NI TUNDA KUTOKANA KWA KUMHUZUNISHA MUNGU.

Mtume Paulo anasema kwamba “huzuni iliyo kwa jinsi ya Mungu hufanya toba liletalo wokovu lisilo na majuto; bali huzuni ya dunia hufanya mauti” (2 Wakorintho 7:10). Huzuni kwa jinsi ya Mungu ni makubaliano ya motisha kwa kumpenda Mungu. Huzuni kama hiyo, anasema Paulo, *huzalisha* toba. Huzuni hiyo toba kwa ujumla; bali inatumika kama hatua ya kwanza katika mchakato wa toba, au mabadiliko katika mitazamo na mienendo. “Huzuni ya dunia,” kwa upande mwingine, sio kitu zaidi ya huruma ya kibinafsi. “Inazalisha mauti” kwa sababu ni ya *kibinafsi* badala ya *Kimungu*.

Kujisikitisha ni muhimu, lakini toba ya kweli haiwezi kupimwa na kiwango ya machozi yanayotirika kutoka kwa mtu au muda ambayo ametumia akilia akiwa katika hali hii. Toba *hujumuisha* hisia za kina, lakini sio mwito tu wa kiasili. Kama ilivyojadiliwa hapo juu, ni MABADILIKO ya moyo na akili ya Kimungu. Ni *chaguo*, sio mapenzi. Iko katika msingi wa *upendo*, sio hisia tu za huzuni au kujisikitisha. Ni *imani* na *kujitolea*, sio hali ya kihemko ambayo mtu huangukia. Matunda ya toba hayaji kiasili kutoka kwenye hisia za huzuni; ni vitendo vinavyohitaji uamuzi wa kimakusudi.

Kukiri kwa dhambi

Yohana anaandika, “tukisema kwamba hatuna dhambi, twajidanganya wenyewe, wala kweli haimo mwetu. Tukiziungama dhambi zetu, Yeye ni mwaminifu na wa haki hata atuondolee dhambi zetu na kutusafisha na udhalimu wote. Tukisema kwamba hatukutenda dhambi, twamfanya Yeye kuwa mwongo wala neno lake halimo mwetu” (1 Yohana 1:8-10).

Ufunguo kuu wa toba ya kweli ni *kukiri*. Kwa bahati mbaya, kukiri kwetu mara nyingi huwa duni kwa kile tuko tayari kukubali. Sisi wanadamu tuna uwezo wa kiakili wa kukumbuka upya matukio ya zamani, tukijidanganya wenyewe kwa kuamini kwamba dhambi za zamani zilikuwa madogo sana. Tunajidanganya kwa kufikiria kwamba dhambi makubwa ni “madhaifu” tu. Sisi huficha nia zetu, sio tu kutoka kwa wengine, lakini pia kutoka kwetu wenyewe. Kwa njia fulani, tunaweza kufunika nia zetu za kweli ndani ya vitu vyenye giza vya akili zetu, na kujifanya kuwa matendo mengine za dhambi zetu za zamani yalisababishwa kwa nia nzuri.

Kukiri kunamaanisha kuwa *mwaminifu* kabisa kwako mwenyewe na kwa Mungu. Inamaanisha *kukiri* kibinafsi, kwa kusali – kwa nia zako za kweli, na kuazimia kutowahi tena kujidanganya kwamba nia hizo ni zingine zaidi ya jinsi yalivyo.

Mfalme Daudi anaonekana kudhibiti hatia yake baada ya kufanya uzinzi na Bathsheba na kumpeleka mumewe kwa kifo cha kweli kwenye safu za mbele za mapigano. Lakini alilazimika kukabili kile alichokifanya, alikiri dhambi yake na akatubu sana kwa uchungu.

*Ee Mungu unirehemu,
Sawasawa na fadhili zako;
Sawasawa na kiasi cha wingi wa rehema zako,
Uuyafute makosa yangu.
Unioshe kabisa na uovu wangu,
Unitakase dhambi zangu.*

*Maana nimejua mimi makosa yangu,
Na dhambi yangu i mbele yangu daima.
Nimekutenda dhambi Wewe peke yako,
Na kufanya maovu mbele za macho yako.
Wewe ujulikane kuwa una haki unenapo,
Na kuwa safi utoapo hukumu (Zaburi 51:1-4).*

Daudi aliruhusu nuru ya hukumu ya Kimungu kupenya giza la ndani ya nafsi yake na kufunua dhambi alizozitenda. Badala ya kujificha kutoka kwa ukweli kwa kujifanya ya kuwa makosa yake “hayakuwa mabaya sana,” Daudi *alikiri* – kutoka moyoni – kile alichokuwa amekifanya, na kujitupa mwenyewe ili aweze kuupata huruma wa Mungu. Huzuni yake ilikuwa huzuni ya Kimungu, sio huruma tu ya kibinafsi; na kukiri kwake kulikuwa kukiri kwa moyo wote, sio ule wa udanganyifu.

UKWELI #7: TOBA NI TUNDA LA WEMA WA MUNGU.

Labda wengi wetu hushirikisha toba kwa woga unaoweza kutokea ikiwa hatujaweza kutubu. Huo ni woga wa kawaida, na wale wanaoishi bila ya maadili *wanapaswa* kuwa na hofu. Lakini woga wa adhabu au lawama sio sababu pekee ambayo inaweza kumwelekeza mtu kwa toba. Paulo anauliza, “Au waudharau wingi wa wema wake na ustahimili wake na uvumilivu wake, usijue ya kuwa *wema wa Mungu wakuvuta upate kutubu?*” (Warumi 2:4). Vivyo hivyo, Petro anasema, “Bwana hakawii kuitimiza ahadi Yake, kama wengine wanavyokudhani kukawia, bali huvumilia kwenu, maana hapendi mtu yeyote apotee, bali wote wafikilie toba” (2 Petro 3: 9).

Wema wa Mungu unaonyeshwa kwa uvumilivu wake kwetu. Kutoka kwa hatua ya kibinadamu ya mtazamo, Mungu “hukawia” katika kutoa ahadi zake; lakini kile tunachokiita “kukawia” ndicho hakika *uvumilivu* wa Mungu kwetu. Mapenzi yake ni kwamba tuje kwa toba, naye ametupatia kwa uvumilivu wake kila fursa ya kufanya hivyo.

Watu wengi huwa hawajitolei kwa maisha ya utiifu wa sheria za Mungu mara tu wanapofikia ufahamu wa ukweli; huwa inachukua muda – au *miaka*, katika hali zingine. Kwa bahati nzuri, Mungu ni mwenye rehema, fadhili na uvumilivu – Yeye ni *mzuri!* Hatimaye tunapotubu na

kusalimisha maisha yetu kwake, Yeye kwa neema nyingi, na bila ya kusita, anatusameheha makosa yetu.

Kusudi la uwepo wa mwanadamu

Kuna maana nyingine ambayo wema wa Mungu husababisha toba. Wema wake unafunuliwa katika mpango wake wa ajabu kwa wanadamu. Wengi, baada ya kuona yale ambayo Mungu ameweka kwa wachukuaji wa mfano wake, wameona wema wa Mungu jinsi hawajawahi kuona tangu awali, kisha matokeo yakawa kuwa wamegeuka kwake kwa toba wa moyo wote.

Hatima ya ajabu ya mwanadamu inaelezwa waziwazi katika waraka wa Paulo kwa Warumi:

*Kwa kuwa wote wanaoongozwa na Roho wa Mungu, hao ndio **wana wa Mungu**. Kwa kuwa hamkupokea tena roho wa utumwa iletayo hofu, bali mlipokea Roho ya kufanywa wana [**uwana**] ambayo kwa hiyo twalia, “Aba, yaani Baba.” Roho mwenyewe hushuhudia pamoja na roho zetu, ya kuwa sisi tu **watoto wa Mungu**, na kama tu watoto, basi tu warithi – **warithi wa Mungu, warithio pamoja na Kristo**, naam tukiteswa pamoja naye, ili tupate na kutukuzwa pamoja naye (Warumi 8:14-17).*

“Toba” ya Mungu

Mungu alimtuma nabii Yona katika mji wa Ninawi “kupiga kelele juu yake kwa maana uovu wao ulipanda juu mbele zake.” (Yona 1:1). Nabii alijaribu kujiepusha na jukumu ambalo Mungu alimpa, lakini hatimaye alijipata akihubiri ujumbe wa Mungu mbele ya wakaazi waovu wa Ninawi:

“Yona akaanza kuingia mji mwendo wa siku moja, akapaza sauti yake, akasema, Baada ya siku arobaini Ninawi utaangamizwa!” (Yona 3:4).

Kwa kawaida, tangazo kama hilo huleta tu utani kutoka kwa wasiomcha Mungu. Lakini haikuwa hivyo kwa Ninawi:

Basi watu wa Ninawi walimsadiki Mungu, wakatangaza kufunga, wakajivika nguo za magunia, tangu yeye aliye mkubwa hata aliye mdogo. Habari ikamfikia mfalme wa Ninawi; naye akaondoka katika kiti chake cha enzi, akavua vazi lake, akajivika nguo za magunia, na kuketi katika majivu. Naye akapiga mbiu, akatangaza habari katika mji wa Ninawi, kwa amri ya mfalme na wakuu wake kusema,

Mwanadamu asionje kitu wala mnyama wala makundi ya ng’ombe, wala makundi ya kondoo, wasile wala wasinywe maji. Bali na wafunikwe nguo za magunia, mwanadamu na mnyama pia, nao wakamlilie Mungu kwa nguvu, naam, na wageuke, kila mtu akaache njia yake mbaya na udhalimu uliyo mikononi mwake. Ni nani ajuaye kwamba Mungu hatageuka na kughairi,

na kuiacha hasira yake kali, ili msiangamizwe?

Mungu akaona matendo yao, ya kuwa wameiacha njia yao mbaya. Basi Mungu akalighairi neno lile baya, ambalo alisema atawatenda; asilitende. (Yona 3:5-10).

King James inarejelea sehemu ya mwisho wa aya wa 10 hivi: "...Na Mungu akatubu lile dhambi, alilosema atawafanyia; na hakulifanya." Hii inamaanisha kwa urahisi kuwa Mungu alibadilisha akili yake ya kuiangamiza Ninawi.

Huu ni mfano mwema jinsi Mungu anakubali toba ya wanadamu. Mwitikio wetu mwema kwa wito wa Mungu wa toba unaweza kuskuma "mbingu na nchi" kwa kusema. Katika kesi hii, Mungu alibadilisha mawazo yake kuhusu kile ambacho alikuwa akienda kulitenda.

Wanateolojia wengi wanadai kwamba Mungu hana uwezo wa kubadilisha akili yake, kwa hivyo wanaamini maelezo iliyotolewa kwa Yona 3:10 sio ya kiasili, na haipaswi kuchukuliwa jinsi ilivyo. Lakini kubishana juu ya asili ya ufahamu wa kimungu na nguvu kunazuia ukweli mkubwa uliotolewa katika kifungu hiki: Mungu huitikia toba zetu! Tunaweza kufanya vizuri kutupilia mbali hoja za kiteolojia zisizo na msingi na kushukuru kwamba Mungu husikiza maombi zetu tukimgeukia kwa moyo wote.

Mungu aliuona toba ya Ninawi na kuisameheha mji. Bila shaka tunaweza kuwa na ahadi kwamba atatufanyia chochote kisicho zaidi!

Amini au usiamini, ULIZALIWA kwa kusudi la kuwa *mwana wa Mungu* – kwa kweli! Ni kosa kujaribu "kufananisha" maana wazi ya maandishi haya hapo juu. Maneno "wana wa Mungu," "Roho wa uwana," "watoto wa Mungu," "warithi wa Mungu," na "warithi pamoja na Kristo" sio taswira, wa muktadha wa papo hapo jinsi vifungu vingine vinavyoonyesha wazi. Kwa kweli Mungu anataka kushiriki *uungu* wake na wanadamu. Anataka kutuleta katika *familia* yake ya uungu.

Tazameni, ni pendo la namna gani alilotupa Baba, kwamba tuitwe wana wa Mungu; na ndivyo tulivyo! Kwa sababu hii ulimwengu haututambui, kwa kuwa haukumtambua yeye. Wapenzi, sasa tu wana wa Mungu; haijadhihirika bado tutakavyokuwa; lakini twajua ya kuwa atakapodhihirishwa, tutafanana naye, kwa maana tutamwona kama alivyo. Na kila mwenye matumaini haya katika yeye hujitakasa, kama yeye alivyo mtakatifu (1 Yohana 3:1-3).

Ni *tumaini* hili – ufahamu wa mpango wa Mungu kwa kila mmoja wetu – ambao unatuchoea "kujitakasa" wenyewe, au kumgeukia Mungu kwa toba ya moyo wote na kusalimisha maisha yetu kabisa kwake. Toba ya kweli, basi, sio tu matokeo ya huzuni ya Kimungu; pia ni matokeo ya wema wa Mungu tunapoitambua katika kusudi lake la ajabu na jinsi tunavyojionea katika ushawishi wake maishani mwetu.

UKWELI #8: TOBA NI MUHIMU KWA WOKOVU.

Kauli hii inaweza kuonekana kutohitajika kwa wale ambao wamesoma nyenzo zote hadi hapa, lakini inapaswa kuelezwa kwa sababu watu wengine wanapinga sana wazo la wokovu kupitia “matendo,” na kutosisitiza umuhimu wa toba. Ikiwa wanazungumza juu ya toba, wanapendelea kuiongelea kama kitu ambacho Mungu husababisha, lakini sio kama kitu kinachohitaji ushirikiano wetu na Mungu. Wanaamini kuwa tunapozungumza juu ya toba kama kitu tunachofanya ndani ya ushirikiano wa mapenzi ya Mungu, tunaleta wokovu kwa juhudi zetu wenyewe, ambayo hufanana kama kufundisha “wokovu kwa matendo.”

Paulo hakuwahi kusema kwamba wokovu hauhusishi ushirikiano wetu na Mungu. Wakati alikemea wazo la kuhesabiwa haki kupitia “matendo ya sheria,” alikuwa haswa akiongea na Wayahudi, ambao walitaka kuwabadilisha wasiokuwa Wayahudi kufanya matendo fulani za ibada ambazo Mungu hakuhitaji kamwe kutoka kwao. Hoja yake ilikuwa kwamba hakuna kitu mtu anaweza kufanya ili *Mungu ampe wokovu*. Hiyo *sio* kusema kwamba ushirikiano wa mwanadamu unaohusisha uwezo wa mwanadamu wa kufanya uamuzi huru, haihusiki katika mchakato wa wokovu.

Maandiko yako wazi kwa kusema kwamba uamuzi wako wa kutubu wakati umepewa fursa ni wazi kwako na ina athari za milele. Kwa hivyo, hatupaswi kusita kusema kwamba uamuzi wako wa kutubu inahitajika kikamilifu kwa wokovu.

Kama ilivyosemwa hapo awali, “toba kutoka kwa matendo yasiyo hai” ndio mafundisho ya kwanza ya kimsingi yaliyoorodheshwa katika Waebrania 6:1-2. “Matendo yasiyo hai” ni kama, “matendo zinazosababisha mauti.” Kutubia vitendo kama hivyo ni *kuwacha* kuzitenda. *Kuwacha* kufanya jambo moja inamaanisha *kuanza* kufanya kinyume. Ikiwa mabadiliko haya ya mwelekeo yanaweza kuelezwa kama “matendo,” basi, kwa maana hiyo, “matendo” yanahitajika kwa wokovu! Hiyo bado haimaanishi kwamba umefanya jambo la *kumdai* Mungu wokovu. Wokovu ni zawadi ya bure ya Mungu, na toba ni sharti la kukubali zawadi ya bure.

Mfano unaweza kusaidia hapa: Baba humpa mwanawe gari kama zawadi ya kuhitimu masomo ya shule ya upili. Ikiwa mtoto hangehitimu, hangepokea zawadi ya baba yake. Baba hakuwa na deni ya mwanawe la gari; alimpa gari. Gari lilikuwa zawadi hata ikiwa mwana alihitajika kuhitimu kabla ya kuipokea. Vivyo hivyo, Mungu anataka kila moja wetu kupokea zawadi ya bure ya wokovu, lakini anataka tushirikiane naye kabla atuipatie. Ushirikiano na Mungu huanza kwa *toba*.

Tabu au uangamie!

Yesu, akisema juu ya mambo kadhaa mabaya yaliyopita, aliwaonya wasikilizaji wake, “Lakini msipotubu, ninyi nyote mtaangamia vivyo hivyo” (Luka 13:2, 5). Tubu au uangamie! Mwishowe, hii ndio chaguo kila mmoja wetu atatakiwa kukabili. Kauli ya Petro kwamba Mungu

hapendelei “mtu yeyote apotee bali wote wafikilie toba” (2 Petro 3:9) unabeba ujumbe sawa: Wale ambao mwishowe hawatafikilia “toba” hakika “wataangamia.”

Ujumbe wa manabii waliotumwa na Mungu kule Israeli ulileta chaguo kama hilo:

“Basi, nitawahukumu ninyi, nyumba ya Israeli, kila mmoja kwa kadiri ya njia zake,” asema Bwana MUNGU. *“Rudini, mkaghairi, na kuyaacha makosa yenu yote, basi hivyo uovu wenu hautakuwa uharibifu wenu. Tupilieni mbali nanyi makosa yenu yote mliyoyakosa, jifanyieni moyo mpya na roho mpya. Mbona mnataka kufa, enyi nyumba ya Israeli? Maana mimi sikufurahii kufa kwake afaye,”* asema Bwana MUNGU. *“Basi ghairini, mkaishi!”* (Ezekieli 18:30-32).

Hapa, Mungu anaongea na wana wa Israeli kwa maneno yaliyoonyeshwa katika Agano la Sinai, lakini kanuni ya “kutubu au kuangamia” ni ya ulimwengu wote, na inasisitiza umuhimu wetu wa kushirikiana na Mungu katika mchakato wa wokovu.

UKWELI #9: TOBA HAITENGANISHWI NA “IMANI IOKOAYO.”

Wakati mlinzi wa gereza wa Filipi alipouliza, “Bwana zangu, yanipasa nifanye nini nipate kuokoka?” Paulo na Sila walimpa jibu: *“Mwamini Bwana Yesu Kristo, nawe utaokoka pamoja na nyumba yako”* (Matendo 16:30-31). Katika toleo la Marko la “utume mkuu,” Yesu anasema, “Enendeni ulimwenguni mwote, mkaihubiri Injili kwa kila kiumbe. *Aaminiye* na kubatizwa ataokoka; asiyeamini, atahukumwiwa” (Marko 16: 15-16). Wakati towashu alipouliza, “Ni nini kinachonizuia nisibatizwe?” Filipino akajibu, *“Ukiamini kwa moyo wako wote, inawezekana”* (Matendo 8:36-37). Wakati Wasamaria *“walimwamini* Filipino, akizihubiri habari njema za ufalme wa Mungu, na jina la Yesu Kristo, wakabatizwa, wanaume na wanawake” (Matendo 8:12).

Wagombea wa Ubatizo wa Kikristo wanahitaji “kuamini” tu. Lakini hiyo inamaanisha nini? Ni aina gani ya “imani” inayohitajika kwa wokovu, na ina uhusiano gani na toba?

Imani inayookoa!

Je! Imani isiyo ya matendo inaweza kumwokoia mtu? Yakobo anashughulikia swali hili katika barua lake fupi:

Ndugu zangu, yafaa nini mtu akisema ya kwamba anayo imani lakini hana matendo? Je! Imani yaweza kumwokoia? Ikiwa ndugu mwanaume au ndugu mwanamke yu uchi na kupungukiwa na riziki, na mtu wa kwenu akawaambia, “enendeni zenu kwa amani, mkaote moto na kushiba,” lakini asiwape mahitaji ya mwili, yafaa nini? Vivyo hivyo na imani, isipokuwa ina matendo, imekufa nafsini mwake. Lakini mtu atasema, “wewe unayo imani, nami ninayo matendo. “Nionyeshe imani yako pasipo matendo, nami nitakuonyesha imani yangu kwa njia ya matendo yangu. Wewe waamini ya kuwa Mungu ni mmoja; watenda vema. Mashetani nao waaamini na kutetemeka! Lakini wataka kujua, wewe mwanadamu usiye kitu, kwamba imani pasipo matendo haizai?” (Yakobo 2:14-20).

Katika maandiko haya, “kuwa na imani” na “kuamini” ni maneno yanayofanana. Lakini jinsi Yakobo anavyoonyesha, aina ya imani (kuamini) ambayo haitoi matunda ni bure. Hata mashetani, anasema, wanao imani ya aina hiyo. Hiki sio kitu zaidi ya idhini ya kiakili. Imani hiyo au kuamini inayompendeza Mungu ni – “imani inayookoa” ya kweli – na ni imani inayosababisha utiifu wa sheria za Mungu na kukubali vipaji vyake vya wokovu.

Mfano wa Yakobo huiweka hoja hiyo vizuri. “Upendo wa jirani” unaoweza kuhamasisha mtu kufanya chochote zaidi ya kumwambia ndugu yake au dada yake aliye kwa baridi, njaa, na asiye na makao “enendeni zenu kwa amani, mkaote moto na kushiba” sio upendo hata kidogo. Na “imani” yoyote inayomhamasisha mtu kutofanya chochote ila kusema “naamini” sio imani inayookoa! Imani ya *kweli* – aina hiyo inayookoa – ni imani ambayo hutoa mabadiliko mazuri ya mienendo. Ni *imani inayoaminika* inayoweza kumhamasisha mtu kwa *toba* – abadilike kiakili na kwa mienendo yake – na kuleta maisha yake kwa mapatano na mapenzi ya Mungu. Hii ndio aina ya “imani” maandiko imetaja mwanzoni mwa sehemu hii irejelewayo. “Mwamini Bwana Yesu na utaokolewa” haimaanishi kwamba wote wanaotoa idhini ya kiakili katika hadithi ya Yesu “wataokolewa.” “Imani” inayookoa ni aina ya imani ambayo husababisha toba na ubadilishaji.

Mifano ya imani

Kitabu cha Waebrania kinasema kwamba “imani ni kuwa na hakika ya mambo yatarajiwayo, ni bayana ya mambo yasiyoonekana” (Waebrania 11:1). Ilikuwa *uhakikisho* na *imani* iliyowaskuma wanaume na wanawake wa nyakati za Agano la Kale kufanya vitendo vizuri ndani kufuatana na mapenzi ya Mungu. “Lakini pasipo imani haiwezekani kumpendeza, kwa maana mtu amwendeaye Mungu lazima aamini kwamba yeye yuko, na kwamba huwapa thawabu kwa wale wamtafutao” (mstari 6).

Abeli, Enoko, Noa, Abrahamu, Sara, Isaka, Yakobo, Yosefu, Musa na wengine wengi “Walipata ushuhuda mzuri kwa njia ya imani” (mstari 39). Katika mifano hii yote, tunaona kanuni ambayo Yakobo anaweka wazi sana: imani ya kweli – “imani inayookoa” – ni uhakikisho na imani ambayo huzalisha matendo. Imani kama hiyo inahusiana na haiwezi kutengwa kutoka kwa toba.

Kuokolewa kwa neema kupitia imani

Paulo anaandika, “kwa maana mmeokolewa kwa neema kwa njia ya imani, ambayo hiyo haikutokana na nafsi zenu, ni kipawa cha Mungu, wala si kwa matendo, mtu awaye yote asije akajisifu” (Waefeso 2:8-9). Baadhi wanaamini taarifa hii inapingana na maoni ya Yakobo kuhusu imani na matendo. Lakini hakuna kinachoweza kuwa zaidi ila ukweli. Paulo anaandika juu ya aina ya imani ambayo Yakobo anasifu. Yakobo anasifu imani ambayo hutoa matendo, na hii ndio Paulo anayo akilini anaposema kwamba wokovu huja kwa neema ya Mungu kupitia imani, jinsi taarifa yake inayofuata huonyesha wazi: “Maana tu kazi Yake, tuliumbwa katika Kristo Yesu tutende *matendo mema*, ambayo tokea awali Mungu aliyatengeneza ili tuenende nayo” (mstari 10).

Mwandishi wa Waebrania anasema juu ya “msingi wa kuzitubia kazi zisizo na uhai na wa kuwa na imani kwa Mungu” (Waebrania 6:1). Jinsi toba na imani zimewekwa pamoja hapa inaonyesha ufahamu wa mwandishi kuhusu mafundisho haya ya kimsingi: Ni mambo mawili yanayohusiana juu ya somo moja muhimu.

Ukweli #10: TOBA HAUKAMILIKI KWA UBADILISHAJI WA KWANZA.

Labda wengi wetu hufikiria kuwa toba ni kitendo cha wakati mmoja – kitu ambacho tunafanya mwanzoni mwa kutembea na Kristo. Lakini kuna zaidi kuliko hiyo. Kuna toba ya awali, lakini ni muhimu kutambua kwamba toba pia ni *mchakato*. Inajumuisha uzingatiaji unaoendelea, ufichuaji wa Neno la Mungu mara kwa mara, sala kila mara, na labda kufunga mara kwa mara. Labda neno ambalo linaelezea toba vizuri kama njia ya maisha ni *ukuaji* – mlolongo wa mabadiliko unaoongoza kwa ukomavu.

Toba kama mchakato ni zaidi ya tendo la mara kwa mara la makubaliano – ingawa hiyo ni sehemu yake dhahiri. Pia ni *hali ya kiakili* iliyowekwa na Mungu na inayoshawishi kila nyanja ya maisha ya mmoja. Inainuliwa kwa “kusikiliza” Roho Mtakatifu, ambayo huelekeza mmoja kwa njia iliyowekwa na sheria ya Mungu; hutolewa nje kwa kupuuza uwepo wa imani wa Roho.

Kuacha nyanja ya ushawishi wa Roho ni jambo kubwa. Yakobo alikuwa anaongea na Wakristo ambao walikuwa wameingia katika ulimwengu wa kidunia wakati aliandika:

Basi mtiini Mungu. Mpigeni shetani naye atawakimbia. Mkaribieni Mungu naye atawakaribia ninyi. Itakaseni mikono yenu, enyi wenye dhambi; na kuisafisha mioyo yenu enyi wenye nia mbili. Huzunikeni na kuomboleza na kulia! Kucheka kwenu na kugeuzwe kuwa kuomboleza, na furaha yenu kuwa hamu. Jidhilini mbele za Bwana, naye atawakuza (Yakobo 4:7-10).

Maagizo ya Kristo kwa makanisa saba ya Asia Ndogo yamejawa na maonyo ya kutubu kwa upesi na kuachana na mazoea ambayo yanapingana na mapenzi ya Mungu (Ufunuo 2 na 3). Paulo alitaka kanisa la Korintho kuacha ushirika na mshiriki asiye na maadili hadi apate kufanya toba juu ya matendo yake ya dhambi (1 Wakorintho 5:1-5). “Kujisifu kwenu si kuzuri,” Paulo alisema. “Hamjui kwamba chachu kidogo hulichachusha donge zima?” (mstari 6). Paulo alikuwa akitaja toba ya kibinafsi na ya kijamii.

Kama ilivyoonyeshwa hapo juu, toba inajumuisha hali ya kiakili na mitazamo. Ni zaidi ya *tendo* ya wakati mmoja, ni *maisha ya utiifu* inayojumuisha mabadiliko yanayoendelea – *ukuaji* wa kiroho – na hamu ya kuendelea kufanya mapenzi ya Mungu, sio tu kwa kusudi la kupata thawabu ya utiifu, lakini kwa sababu ni sawa mbele za Mungu.

Kwa kweli, hakuna hata mmoja wetu ambaye amepata ukamilifu kabisa. Wakati mwingine tunateleza na kuyumba, na wakati mwingine tunaangukia dhambi. Tumshukuru Mungu kwa kuwa atakubali toba zetu na kutusamehe mara tu tutakapomgeukia na kuomba msaada wake. Na kwamba mkristo anayetenda dhambi anaweza kujisafisha kupitia toba na kurudishwa kwa neema ya Mungu imefundishwa wazi katika Maandiko:

“Kwa hivyo, wapenzi, tukiwa na ahadi hizi, na tujisafishe na uchafu wote wa mwili na roho, tukikamilisha utakatifu kwa kumcha Mungu” (2 Wakorintho 7: 2).

Mapenzi ya Mungu ni kuwaleta wote kwa toba na kutupatia zawadi ya wokovu. Bora tunatamani kukumbatiana kwa upendo, hata ikiwa tumepotea kwa muda, yuko kila wakati kwa ajili yetu kwa kutupokea tena kwenye ushirika kamili naye.

UNAPASWA KUFANYA NINI?

Ikiwa umekujia ufahamu wa ukweli – ufahamu wa sheria ya Mungu; ya njia yake ya maisha, haswa kama ilivyoonyeshwa kupitia Amri zake Kumi; ya vipaji vyake vya wokovu kupitia Yesu

Kufunga na toba

Kufunga ni mazoezi ya kuenda bila ya lishe au kinywaji kwa kipindi maalum, iwe ni masaa machache, siku mzima, au zaidi. Siku tu iliyoamriwa ya kufunga ni Siku ya Upatanisho (Mambo ya Walawi 23:26-32), siku takatifu ya kila mwaka. Amri ya “kuzitesa nafsi zenu... siku ya kenda ya mwezi...tangu jioni hadi jioni” (aya ya 27, 32) ni amri ya kufunga kwa ujumla ya masaa ishirini nne, kuanzia mwanzo hadi mwisho ya sabato hii ya kila mwaka.

Lakini kufunga pia ni sawa wakati mwingine kwa mwaka. Yesu hakushikilia sana kuwa wanafunzi wake watafanya mazoezi ya kufunga (Mathayo 6:16). Kanisa la awali lilifanya mazoezi ya funga (Matendo 13:2; 1 Wakorintho 7:5). Kufunga basi inakubaliwa na Mungu. Inaweza kuelezwa kama dhabihu kwa sababu starehe ya kula inachukuliwa na maombi, masomo na kutafakari.

Katika maandiko, kufunga mara nyingi huhusishwa na toba. Wakaazi wa Ninawi walifunga walipomgeukia Mungu kwa toba (Yona 3:5-10). Wakati Samweli alipowaambia wana wa Israeli kumrudia Mungu, “wakafunga siku ile, wakasema huko, ‘Tumemfanyia BWANA dhambi’” (1 Samweli 7:6). Tena na tena, kufunga inatazamwa kama kufuatana na toba.

Kufunga ni njia ya kuonyesha kwa nje ubora wa ndani wa toba. Matendo za nje ambazo zinaangazia ubora wa kindani hakia zinazwezesha ubora hizo za kindani. Kwa mfano, tendo la kutoa wakati wa mmoja na kuwasaidia maskini hutia nguvu ubora wa kindani wa kuwa na moyo mkunjufu na upendo kwa wengine. Vivyo hivyo, maonyesho ya nje ya kufunga inawezesha ubora wa kindani wa toba. Inalisha suluhisho ya kindani na kutia nguvu jukumu za mmoja kwa utiifu.

Wakati kufunga ni kifaa muhimu, masharti mengine yako mazuri. Kama kifaa chochote kilicho muhimu, kufunga kunaweza kutumiwa vibaya. Israeli ya kale inaonekana walifikiria wangeweza kupata faida za kufunga bila ya kuzingatia sheria za Mungu (Isaya 58:3-7). Yesu alionya juu ya kufunga ya kiunafiki:

“Tena mfungapo, msiwe kama wanafiki wenye uso wa kukunjamana; maana hujiumbua nyuso zao, ili waonekane na watu kuwa wanafunga. Amin, nawaambia, wamekwisha kupata

thawabu yao” (Mathayo 6:16). Wanafiki hawakuzingatia faida za kufunga kwa kuitumia kulisha hisia zao za kibinafsi.

“Bali wewe ufungapo,” Yesu aliendelea, “jipake mafuta kichwani na unawe uso; ili usionekane na watu kuwa unafunga, ila Baba yako aliye sirini; na Baba yako aliye sirini atakujazi” (Mathayo 6:17-18)

Kufunga inapaswa kuelekezwa kwa Mungu, sio kuelekezwa kibinafsi. Hivyo tu ndipo Mungu atakapoiona kama ya kuangazia ubora wa kindani wa toba na utiifu.

Kristo, aliyejitoe mwenyewe kwa ajili ya dhambi za ulimwengu; ya ufufuo wa wafu; ya Ufalme wa Mungu na thawabu ya waliookolewa – na ikiwa *unaamini* kweli habari njema ya Kristo na Ufalme wake, basi maneno ya kila wakati ya Petro yako kwa ajili yako:

“*Tubuni... mkabatizwe* kila mmoja kwa jina lake Yesu Kristo, mpate ondoleo la dhambi zenu; nanyi mtapokea kipawa cha Roho Mtakatifu” (Matendo 2:38).

Ikiwa wewe ni mmoja aliyekujia ufahamu wa ukweli hapo awali, ukaitikia wito wa toba na ubatizo, na kupokea kipawa cha Roho Mtakatifu, lakini ukajitenga mbali na Mungu, na labda ukazirudia mazoea ya zamani au kuruhusu ukosefu wa tumaini na shaka kukuzidi, basi Neno la Mungu lina ujumbe kwako, vile vile:

“Tukiziungama dhambi zetu, yeye ni mwaminifu na wa haki, hata atuondolee dhambi zetu na kutusafisha na udhalimu wote” (1 Yohana 1: 9).

Ikiwa wewe ni mgeni katika imani au wewe ni Mkristo “aliyepotea”, Mungu anatamani kukupokea katika ushirika wenye upendo wa familia yake.